



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. An sponsalia inter consanguineos inita cum conditione, si Papa dispensauerit, sint valida, & obligent in conscientia, impetratam à Pontifice dispensationem, altero inuito, à sponsalibus resilire? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

§. 1. **N**egatiue responder Paludanus in 4. *diff.* 27. *q. 1. art. 2. n. 14.* Lopez, Rodrig. & alij, penes Sanchez de *matrim.* to. 1. *lib. 1. disp.* 59. n. 3. quia sibi sponsus imputare debet, quod nullum de dote tradenda pactum inierit. Et hanc sententiam probabilem esse docet Sanchez loco citat. in fine, & Villalob. *vbi infra.*

2. Mihi verò contraria sententia placet, quam tuetur Basilius Pontius de *matrim.* *lib. 12. cap. 17. n. 8.* Villalobos in *summa tom. 1. tract. 12. diffic. 12. num. 19.* Henriquez *lib. 11. c. 14. n. 6.* Sanchez *vbi supra n. 4.* & alij. Et ratio est, quia negari non potest, quin hæc non sit notabilissima mutatio, quæ si à principio existeret, sponsalia non contraherentur; adde quod promissio intelligitur facta rebus in eodem statu permanentibus, ex *cap. quemadmodum, de iureiurando.* Ergo, &c. Et hæc sententia procedit, etiam si illa sponsalia fuissent iuramento confirmata, quia iuramentum intelligitur rebus notabiliter non mutatis, ex *eodem cap. quemadmodum.*

3. Notandum est tamen hic, quod si sponso subito accedat noua hereditas, qua eius status plurimum melioretur, ita vt sponsa sit iam multum inæqualis illi: non ideo potest dici deceptus in sponsæ conditione, aut per errorem in eam consensisse, quia non errauit circa obiectum consensus, sed circa propriam conditionem, circa quam consensus non fertur; eademque est ratio sponsæ, si ipsi noua hereditas accedat. Et hanc sententiam prius solum Sanchez *vbi supra n. 7.* auctorem habebat, nunc verò illam docet Coninch de *Sacram. disp.* 23. *dub. 8. n. 69.* Gutierrez de *matrim. cap. 33. n. 4.* & Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 31. cap. 1. num. 363.*

4. Notandum est etiam hic à Confessariis, an iurans se aliquam ducturum, nulla dotis promissione præmissa, teneatur ipsam ducere, si cum ipse diues sit, nullam ei dotem assignare velit. Quidam affirmant teneri, quando vir diues esset, & onera matrimonij sustinere posset. Alij verò negant, ego vtramque sententiam probabilem esse puto, vide Sanchez *tom. 1. lib. 1. disp.* 60. & Guttierrez de *matrim. cap. 33. num. 5.*

RESOL. XIX.

An sponsalia inter consanguineos iniuncta cum conditione, si Papa dispensauerit, sint valida, & obligent in conscientia, impetrata dispensatione?

Et an liceat vtrique contrahenti ante, & post impetratam à Pontifice dispensationem, altero iniuncto, à sponsalibus resiliere?

Et an hoc etiam procedat, si talis promissio fuerit iuramento confirmata?

Et an si magna expensa facta sint causa talis promissionis pro impetranda dispensatione, resiliens à dictis sponsalibus teneatur illas restituere?

Et inferetur consanguineos contrahentes matrimonium per verba de presenti sub conditione, si Papa dispensauerit incurrere in excommunicationem latam in Clementina vnicâ de consang. Ex *part. 3. tit. 4. Ref.* 289. aliàs 290.

Vt melius doctrinæ consentaneum in hoc, & seq. §. dissoluantur *Ref.* 25. signanter à §. Et dato, & *Ref.* 143.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam mordicus tenet Adrianus in 4. *sent. tract. de sponsalib. dub.* 10. quem ex recentioribus sequuntur Basilius Pontius de *matr. lib. 3. c. 15. num. 5.* Coninch de *Sacram. disput.* 29. *dub. 1. concl. 5. num. 18.* Paulus Comitulus in *resp. mor. lib. 1. quæst. 145. per totam.* Rebellius *part. 2. lib. 2. qu. 10. scilicet. 6. num. 46.* quibus adde DD. quos citat, & sequitur Sanchez *tom. 1. lib. 5. disp. 5. q. 3. n. 12.* Et ratio est, quia earum rerum, quæ suapte natura

nec malæ sunt, nec vlli iustæ legi repugnantes, habent ac firma potest esse pactio, sed pacifici de futuris nuptiis inter propinquos, ex concessione Romani Pontificis, nec turpe est, nec vllam legem perfrangit; ergo iniuncta de ea re pactio rata esse debet, quando Romani Pontificis non infirmetur auctoritate. Dicitur de non est verum illud fundamentum, quod pendens à voluntate Principis est impossibile, quando Princeps illud concedere solet, vt accidit in casu nostro. Ergo, &c. Adde quod idem institutum spem facta sub conditione, si Princeps eum legitimauerit, est valida. Secundò, venditio rei feudalis, seu iuramentum simpliciter facta inuvalida est, valet tamen si facta sub conditione, si dominus feudi, aut Princeps voluerit. Tertio, votum Episcopi transeunt ad Religionem, si Papa dispensauerit, validum est. Quarto, quod est controuersia super aliquo beneficio, licet non possint pacifici simpliciter de pensione (alias esse limitata) si tamen faciant pactum super ea cum conditione, si Pontifex consenserit, suspendo dictam pensionem in euentum, quo Papa consensit, licita est conuentio, & ita quotidie practicitur. Et tamen prædictæ conditiones pendentes à Principis voluntate. Ergo, &c. Vnde ex his omnibus apparet, hanc sententiam esse satis firmam, & probabilem.

2. Verum contrariam sententiam esse etiam probabilem existimo, & ita illam vocat Sanchez *vbi supra*, & illam absolute tenet nouissime Bononus Valerius in *differentiis vtrinque feri, vbi mar. disp. per totam.* Barbosa in *colleç. tom. 2. lib. 4. tit. 1. cap. n. 11.* & Riccius in *praxi part. 1. ref. 217. num. 2.* Genentis in *praxi cap. 13. num. 5.* Mollicus in *sum. tom. 1. tract. 4. c. 5. num. 34.* Ragucius in *Lucterna rocherorum de matr. q. 127.* Henriquez *lib. 1. cap. 10. n. 4.* quibus addo Sorum, Ledesimam, Grassium, Nualdum, quos citat Sanchez loco cit. *num. 5.*

3. Dicendum est igitur secundum hos DD. de sponsalibus promissionem esse nullam, & proinde licet non esse vtrique contrahenti ante, & post impetratam à Pontifice dispensationem altero iniuncto sponsalibus resiliere. Et hoc etiam procedit, si talis promissio fuerit iuramento confirmata. Verum si magna expensa facta sint causa talis promissionis pro impetranda dispensatione, resiliens à dictis sponsalibus teneatur illas restituere. Et rationes horum omnium inueniuntur apud Valerium loco citato. Ex his inferit Gutierrez *gg. canon. lib. 1. cap. 22. num. 17.* consanguineos contrahentes matrimonium per verba de presenti, sub conditione, si Papa dispensauerit, incurrere in excommunicationem latam in *Clem. vnicâ de consang.* quia ea conditio tanquam impossibilis trahitur, & ideo manet purum matrimonium. Sed Doctores primæ sententiæ hoc negant, quia secundum illos ea conditio reputatur possibilis.

RESOL. XX.

An pactum appositum in contractu matrimoniali, vel sponsalibus, quod vir perpetuo habeat in demortuo uxoris, sit validum?

Et an si pactum fuerit iuramento confirmatum, liceat resiliere, & mulier teneatur virum sequi?

Et obiter notatur valere pactum, nequis possit inuicem ciuitatem, quod frequenter fit in remissionibus inuicem, & hoc etiam si non solum pactum sit temporale, sed etiam perpetuum? Ex *part. 3. tit. 4. Relat. 1.* aliàs 212.

§. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere, & ideo ad illum affirmatiue respondeo cum Doctoribus, quos citat, & sequitur Sanchez *tom. 1. lib. 1. disp. 40.*